

Årsrapport 2000

Samarbeidsutvalget for Burma

Innholdsfortegnelse

HVA SKJEDDE I 2000?.....	3
SAMARBEIDSUTVALGET FOR BURMA (SU BURMA)	4
UTVIKLINGEN I BURMA OG BURMAS STILLING INTERNASJONALT	6
OPPSUMMERING.....	6
UTDANNINGSSITUASJONEN.....	9
ILO	9
BURMA-TURISME.....	11
BURMA OG EU.....	12
BURMA OG FN.....	12
BURMAVIRKSOMHET I NORGE	14
BURMA-MØTE PÅ STORTINGET 26. MAI.....	14
WOMEN OF BURMA DAY 19. JUNI	14
BURMA-DAG PÅ STUDENTFESTIVALEN.....	15
BURMA-DAGENE 24-28. SEPTEMBER	16
ASIA 2000-KONFERANSEN	17
HAGEMØBELKAMPANJEN	17
“BOIKOTT BURMA” KAMPANJEN	17
SALWEEN-DEMNINGEN.....	18
PROSJEKTER STØTTET I 2000.....	19
DEMOKRATI- OG ORGANISASJONSUTVIKLING.....	19
<i>National Coalition Government of the Union of Burma (NCGUB)</i>	19
<i>ABSDF Foreign Affairs Office (ABSDF FAO)</i>	20
MENNESKERETTIGHETER	21
<i>Human Rights Documentation Unit (HRDU)</i>	22
<i>Karen Human Rights Group (KHRG)</i>	22
<i>Naga NLD (NNLD)</i>	23
INFORMASJON/DVB	23
<i>Democratic Voice of Burma (DVB)</i>	24
<i>Compatriate Network Group (CNG)</i>	25
HELSE OG UTDANNING	25
<i>National Health and Education Committee (NHEC)</i>	25
<i>National Health and Education Committee, HIV/ AIDS</i>	27
<i>National Health and Education Committee, India</i>	28
BEVISSTGJØRINGSARBEID.....	28
<i>Political Defiance Committee (PDC)</i>	28
<i>All Burma Federation of Student Unions, Foreign Affairs Committee (ABFSU FAC)</i>	29
AVSLUTNING	30

Hva skjedde i 2000?

- Siden oktober har det under hånden pågått samtaler mellom Aung San Suu Kyi og SPDC. De etniske gruppene er foreløpig ikke involvert i samtalerne.
- Militærregimet trappet opp undertrykkelsen av NLD medlemmer og deres familier og gjorde det kjent for offentligheten at deres målsetning for 2000 var å utradere NLD som parti.
- Aung San Suu Kyi og andre medlemmer av NLD ble satt i husarrest etter å ha blitt forhindret i å reise ut av Rangoon for å delta i et NLD møte.
- En utbrytergruppe av KNU, kjent som "God's Army," kapret et sykehus i Thailand i januar. Demokratibevegelsen fordømte hendelsen.
- ILO tok for første gang i historien i bruk artikkel 33, og ba alle medlemsland revurdere sitt samkvem med Burma, samt avstå fra samarbeid som bidrar til bruk av tvangsarbeid.
- Verdens helseorganisasjon WHO rangerte, i en undersøkelse av helsetilbudet i 191 land, Burma på 190 plass.
- Amnesty International fordømte Burma for deres utstrakt bruk av tortur.
- Aung San Suu Kyi ble tildelt den irske æresprisen, "Freedom of the City Award," i Dublin, Irland, for sin kamp for demokrati i Burma.
- I april styrket EU sin Common Position til å inkludere frysing av SPDC medlemmers konti i EU landene.
- Sveits og Liechtenstein innførte sanksjoner mot Burma i tråd med FNs og EUs sanksjonslinje.
- Tiårsdagen for det frie valg i 1990, der NLD vant overlegent ble markert den 27. mai.
- LO ba den norske regjeringen om å innføre lovfestet norsk økonomisk boikott av Burma.
- Kirkens Nødhjelp, LO og SU Burma gikk sammen om en oppfordring til norske myndigheter om å vedta en lovfestet økonomisk boikott av Burma.
- Moe Aye, ansatt i Democratic Voice of Burma i Oslo, mottok Reporters Sans Frontiers (RSF) prisen for sitt arbeid for pressefrihet i Burma.
- På årsmøte i april fordømte SAIH militærregimet i Burma for stadig brudd på menneskerettighetene.

Samarbeidsutvalget for Burma (SU-Burma)

Samarbeidsutvalget for Burma har siden utvalget ble konstituert i januar 1992 kanalisert den norske støtten til den burmesiske demokratibevægelsen. SU Burmas målsetting kan oppsummeres i få ord - *et fritt og demokratisk Burma*. For å nå dette målet samarbeider SU Burma tett med den burmesiske regjeringen i eksil NCGUB og andre organisasjoner med Burma-engasjement for å støtte opp om demokratibevægelsen i eksil og i Burma. Et annet hovedsikttemål i SU Burmas arbeid er å spre samt øke kunnskapen og bevisstheten om situasjonen i Burma også i Norge.

Videre tar utvalget mål av seg å bygge opp under initiativer for å fremme et godt samarbeid blant de mange organisasjonene som driver virksomhet særlig langs den thai-burmesiske grensa. I dette arbeidet legger SU Burma særlig vekt på at de etniske gruppene inkluderes.

SU Burma er ikke en medlemsorganisasjon, men et utvalg med mandat til å kanalisere norsk politisk og humanitær støtte til den burmesiske demokratibevægelsen gjennom NCGUB. I den forbindelse utfører utvalget politisk og praktisk arbeid i form av prosjektoppfølgning og rådgivning til NCGUB og mottakere av støtte.

I 2000 har SU Burma gitt støtte til prosjekter innen følgende fem hovedområder: demokrati og organisasjonsutvikling, informasjon/DVB, menneskerettigheter, helse og utdanning og bevisstgjøringsarbeid.

Utvalgets retningslinjer for støtte oppsummeres nedenfor:

- a. *SU Burma støtter kun aktiviteter og prosjekter som er ikke-voldlige.*
- b. *SU Burma oppmuntrer mottagere av støtte til å danne brede konsultative og kooperative fora.*
- c. *SU Burma prioriterer samarbeidende prosjekter som er inter-etniske basert.*
- d. *SU Burmas støtte har som siktemål å bygge opp under og styrke den burmesiske demokratibevægelsen i eksil og i Burma.*

I 1999 mottok SU Burma NOK 4,6 millioner fra UD (utbetalt i januar 2000). I 2000 bevilget UD NOK 6 millioner (utbetalt i september 2000). Ettersom bevilgningene fra UD overlapper hverandre og ikke følger kalenderåret er en oversikt over fordelingen av begge bevilgningene presentert i denne årsrapporten i tillegg til revidert årsregnskap. SU Burma mottar ikke finansiering fra andre kilder enn UD.

I 2000 har utvalget bestått av 9 medlemmer:

Harald Bøckman	Senter for utvikling og Miljø
Tore Lindholm	Institutt for Menneskerettigheter
Trine Johansen	PD Burma
Camilla Buzzi/Knut Staring	Støttegruppa for Burma
Therese Jebsen/Kai Grieg	Raftostiftelsen
Anton Fredrik Andresen	Norske PEN
Leif Lausund	LO (internasjonal avdeling)
Per Kværne	Universitet i Oslo
Hallvard Kåre Kuløy	Leder

Hallvard Kåre Kuløy fungerte også i 2000 som ubetalt leder for utvalget. I januar ansatte utvalget Gro Anett Nicolaysen som prosjektkoordinator (Tone Abrahamsen gikk ut i fødselspermisjon og sa senere opp stillingen) og Christian Moe for å utarbeide oversikt over miljøskadelige prosjekter som er i planleggings- eller gjennomføringsfaser i Burma. SU Burma har tidvis hatt sivilarbeider til å bistå med forefallende arbeid.

SU Burma har siden Burma Donors Forums (BDF) oppstart i 1994 deltatt aktivt på de årlige møtene i BDF. Forumet ble etablert i tråd med at flere internasjonale organisasjoner meldte sin interesse for demokratiseringsarbeidet i Burma. Med den raskt økende interessen økte samtidig behovet for samarbeid samt koordinering av den internasjonale støtten til demokratibevegelsen. I år 2000 møttes BDF i Dublin, Irland den 24. juni. Hallvard Kuløy og Gro Anett Nicolaysen deltok fra SU Burma.

For å gjøre SU Burmas informasjonsmateriale mer tilgjengelig opprettet SU Burma mot slutten av 2000 nettsted med eget domenenavn. På nettsiden finnes både informasjon om SU Burmas virksomhet samt informasjon om situasjonen i Burma. Nettsiden er tilgjengelig på adresse: <http://www.burma.no>

Hallvard Kåre Kuløy er gått bort.

Mens arbeidet med denne årsrapporten pågikk, opplevde vi i Samarbeidsutvalget for Burma at helsetilstanden til Hallvard Kåre Kuløy, som har vært leder for SU Burma siden det ble opprettet, forverret seg dramatisk. det endte med at han døde den 3. mai 2001. Hallvard Kåre Kuløy var den i Norge som hadde den mest inngående kunnskapen om Burma gjennom sitt lange opphold der som leder av UNICEF - kontoret i Rangoon. Kuløys vennskap med Aung San Suu Kyi går tilbake til sytti - årene, da han ble kjent med Suu og hennes mann Michael Aris mens han arbeidet for FN i Nepal. Kuløys bortgang er ikke bare et stort tap for Burma-arbeidet i Norge. Han var også en pådriver for å utvikle støtten til Burmas folk internasjonalt. Vi vil komme tilbake til en lengre omtale av Kuløys innsats i vår neste årsrapport.

Harald Bøckman

Leder, Samarbeidsutvalget for Burma

Utviklingen i Burma og Burmas stilling internasjonalt

Oppsummering

“Burma’s problems stem from bad governance, and unless we can change that, we cannot do anything about the social and humanitarian problems which are destroying our country today. So, democracy first as we keep saying. And we can get democracy because this is the direction in which the world is heading. But, we need practical help. Practical help in the form of moral support as well as in coordinated international action to ensure that democratic change comes to Burma as soon as possible. The longer it takes the deeper we sink into the morass of social and political problems that are going to keep our country back from development.”

Aung San Suu Kyi

I 2000 har den burmesiske juntaen ikke tatt noen skritt for å forbedre situasjonen i landet med tanke på bruk av tortur, utenomrettslige henrettelser, vilkårlig arrestasjoner, forsvinninger, barne- og tvangsarbeid, tvangsflytting av landsbyer, religionsforfølgelse og politisk forfølgelse. Dessuten har militærjuntaens trakassering av partiet Nasjonalligaen for demokrati, NLD, og dets leder, Aung San Suu Kyi, økt betraktelig i løpet av året. SPDC har siden begynnelsen av 2000 ikke lagt skjul på at alle ressurser mobiliseres for å utrydde NLD ved utgangen av året. Som en følge av denne trakasseringen har mange NLD medlemmer sett seg tvunget til å si fra seg sitt medlemskap i NLD. Ved utgangen av 2000 satt fortsatt de fleste av de folkevalgte og NLD medlemmer i fengsel eller i såkalte statlige “gjestehus”.

I nærmere førti år har militærregimet i Burma og Ne Win, som tok makten i 1962, trådt landet under en jernskodd hæl. Frykten har for lenge siden slått rot i Burma, og volden og undertrykkelsen utgjør en konstant trussel mot menneskeverdet og de demokratiske prinsipper. Ne Wins “burmesiske vei til sosialisme” har visst seg å være alt annet enn utviklende. Etter mange år med vanstyre finner vi idag et Burma ribbet for helse- og utdanningstilbud, med en skakkjørt økonomi, og en infrastruktur i forfall. Burma, en gang kjent som Asias risbolle, har i dag status som et av FNs minst utviklede land (MUL). Dette kan neppe kalles utvikling.

Etter det blodige masseopprøret i 1988 kuppet militærjuntaen sitt eget regime, men etter sigende holder Ne Win, som ledet kuppet i 1962, fortsatt mye makt til tross for at han offisielt skal ha gått av. Hans etterfølger førstesekretær Khin Nyunt omtales som intelligent, energisk og i stand til å utøve ekstem brutalitet. Men verden er ikke imponert over Burmas såkalte “nye” fjes som, bortsett fra å styrke en allerede oppblåst hær, har gjort svært lite for å bygge opp det sivile samfunn og bedre levevilkårene for Burmas 47 millioner innbyggere.

I Burma krenkes menneskerettighetene på det groveste. I følge FN og Human Rights Watch har menneskerettighetssituasjonen i Burma på ingen måte bedret seg i 2000. Undertrykkingen av menneskerettighetene fortsetter til tross for at det øves sterkt internasjonalt press på regimet for å avskaffe de grove overgrepene. Også i 2000 fortsatte militærregimet uavbrutt å arrestere personer involvert i fredlig politisk aktivitet, bruken av tvangsarbeid fortsatte, og landsbyboere i konfliktområdene ble til stadighet utsatt for tvangsflytting og deres rettigheter krenket.

FNs spesialrapportør for menneskerettigheter til Burma, Rajsoomer Lallah, uttrykte i en rapport til FNs Generalforsamling, august 2000, bekymring over den stadig forverrede situasjonen hva menneskerettigheter gjelder, og da særlig med tanke på kvinner, barn og etniske minoritetsgrupper. Spesialrapportøren beskriver menneskerettighetssituasjonen i Burma på følgende måte:

“The suppression of all opposition political activity, inhuman treatment towards members of the opposition and ethnic minorities, and the absence of respect and protection for the liberty, health, education and human development

of its population remain matters of grave concern, and the urgent and meaningful measures to halt and reverse the downward spiral of this situation are called for.”

De systematiske brudd på sivile, politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter i Burma har hatt en uheldig effekt hva gjelder burmesernes helse og velstand. Det internasjonale samfunnet mangler fortsatt en felles handlingsplan for å hankses med den stadig forverrede menneskerettighetssituasjonen i Burma.

I Burma anslås det at en halv million mennesker er internt fordrevet, på flukt fra et regime som tyr til voldelige metoder for å kue et helt folk til undertrykkelse. I tillegg til de mange internt fordrevne i Burma lever 120 000 burmesere i flyktningleirer i Thailand og 20 000 burmesere i flyktningleirer i Bangladesh. Disse tallene er offisielle tall på burmesere som oppholder seg i flyktningleirer og tar derfor ikke høyde for de mange burmesere som tvinges til å ta seg over grensen til nabolandene i søken etter arbeid. Bare i Thailand anslås det at omlag 1.2 millioner burmesere oppholder seg illegalt. Disse lever under særdeles vanskelige forhold ettersom myndighetene i Thailand til stadighet slår hardt ned på strømmen av ulovlig innvandrere, som så deporteres tilbake til en uviss fremtid i Burma.

Det går frem av en rapport utarbeidet av Verdensbanken mot slutten av 1999 at den økonomiske krisen i Burma er nært knyttet til militarregimets vanstyre av landet. I henhold til rapporten lever 13 av 47 millioner burmesere i dag under eksistensminimum mens 1/3 av alle barn er underernærte. Videre peker Verdensbanken på at Burma bruker 32% av statsbudsjettet til militær opprustning mens bare 14% brukes til utdanning. Verdensbanken avslår fortsatt søknader om lån fra Burma, og har ikke til hensikt å sende en delegasjon til Rangoon før SPDC skriftlig forplikter å iverksette tiltak for å bedre den økonomiske situasjonen i landet.

Militærregimet i Burma avfeier ofte kritikk fra vestlige land ved å vise til at deres “rutiner” bygger på britiske modeller som ble eksportert til Burma under britenes kolonitid i Burma fra 1885-1948. Demokratibevegelsen derimot understreker at å plassere skylden for et vanstyrt Burma på britene har lite for seg, ettersom det tross alt er 52 år siden britene hadde makten i Burma.

I august tilspisset situasjonen seg ytterligere for NLD og dets medlemmer, da Aung San Suu Kyi og andre NLD medlemmer på vei til et partimøte utenfor Rangoon, ble stoppet på landeveien av SPDC soldater og bedt om å returnere til Rangoon av “sikkerhetsmessige” grunner. Etter ni dager på landeveien ble Suu Kyi og følge lagt i jern og tvunget tilbake til Rangoon der de enten ble fengslet eller satt i husarrest. Kort tid senere ble NLDs partikontor raidet av militærjuntaen og Suu Kyi og NLD anklaget av militærjuntaen for å være engasjert i terrorvirksomhet. Juntaens utspill førte til massiv fordømmelser fra verdenssamfunnet, og partilederen ble løslatt 12 dager senere. Men når Suu Kyi og nestformann i NLD, Tin Oo, i september gjorde forsøk på å ta seg til Mandalay med tog, ble de med makt fjernet fra togstasjonen. Nestformannen ble satt i et av de berømte “statlige gjestehus” mens Suu Kyi igjen ble satt i husarrest. I følge Amnesty International ble omtrent 100 NLD medlemmer arrestert i forbindelse med de to mislykkede forsøkene på å ta seg ut av Rangoon. I skrivende stund sitter Nobelpriisvinneren fortsatt i husarrest.

Når det da kom verden for øre at Aung San Suu Kyi og SPDCs sterke mann Khin Nyunt har hatt samtaler siden oktober 2000, er det ikke rart demokratibevegelsen og de vestlige land forholder seg til de pågående samtaler med “varsom optimisme”. Bertil Lintner, kjent journalist med Burma-engasjement, advarer imidlertid mot for store forhåpninger til at dialogen skal føre frem grunnet Malaysias åpenbare rolle i forhandlingene. Malaysia, hevder Lintner, er kun interessert i profitt fra oljemarkedet. Det spekuleres også om at Malaysia, som oppfattes som den største pådriveren for at Burma ble tatt opp som medlem av ASEAN i 1997, nå engasjerer seg i Burmas anliggende i et forsøk på å redde ansikt overfor de andre ASEAN landene. Burma har i lengre tid vist seg å være et hinder for et godt samarbeid innad i ASEAN.

International Committee of the Red Cross (ICRC), som siden mai 1999 har hatt tillatelse til å besøke fengslene i Burma, har også i 2000 besøkt fengsler, “statlige gjestehus” og noen flyktningleirer for å vurdere hvilke vilkår de innsatte lever under. Som et resultat av mangel på mat, vann, hygiene og helsetilbud understreker ICRC at tilstanden i de fleste fengsler er særdeles dårlig. Videre bidrar ICRC økonomisk til å muliggjøre transport til

fengslene for familiemedlemmer som ellers ikke ville hatt anledning til å besøke innsatte, da disse ofte bevisst er plassert i fengsler langt fra familiens hjembyer. Organisasjonen Assistance Association for Political Prisoners (AAPP) opplyser at mange politiske fanger ikke har truffet familiemedlemmer på flere år fordi familien ikke kan finansiere reisen til fengslene. Til tross for ICRCs tilstedeværelse i Burma, rapporterer AAPP at mange demokrati- og menneskerettighetsforkjempere fortsatt arresteres vilkårlig og at politiske fanger tortureres på det groveste.

Amnesty International ga i slutten av 2000 ut en rapport som omhandler institusjonalisering av tortur i Burma. I Burma benytter politiet og hæren seg av tortur for å straffe, nedverdige, kontrollere og for å tvinge frem informasjon. Amnesty International anslår at Burma har 1700 politiske fanger som regelmessig utsettes for tortur. I en rapport til FN's Generalforsamling 55. sesjon beskriver FN's spesialutsending til Burma situasjonen for politiske fanger slik:

“Torture or other forms of inhuman treatment of political detainees are believed to be routine, especially during initial interrogation. Convicted prisoners are also reported to be subjected to torture and other forms of cruel, inhuman or degrading treatment for breaches of prison regulations.”

Utdanningssituasjonen

“Dictatorships don't really care to educate their people because they prefer to keep their people ignorant and subdued, that is the way of all dictatorships.”⁴

Aung San Suu Kyi, July 2000

Utdanningsnivået i Burma har sunket til et lavmål, og det er derfor ingen overdrivelse når en av eksillederne, Harn Yawng hwe, slår fast at utdanningssystemet i Burma i dag nesten er ikke-eksisterende. Etter masseopprøret i 1988 har regimet slått hardt ned på studentene av frykt for at studentene vil mobilisere til en nasjonal demonstrasjon.

Siden 1988 har Burmas universiteter har vært stengt i ni av tolv år. Dette betyr at ikke bare er Burmas utdanningssystem i en alvorlig krise, men også at Burma har en akutt mangel på utdannede mennesker som kan bidra til en positiv utvikling i landet. Verdensbanken rapporterer at halvparten av elevene ved barneskolene er underernærte og at en burmesisk barneskoleelev bruker 9,5 år på å fullføre 5 år skolegang. Harn Yawng hwe uttrykker stor besymring over utdanningssituasjonen i Burma, og påpeker at krisen, som ikke skyldes mangel på midler, er et resultat av en bevisst prioriteringspolitikk fra regimets side. Samtidig som utdanningsbudsjettet har blitt slanket betraktelig har regimet mer enn doblet hæren fra 180.000 mann til 450.000 mann, samt kjøpt våpen fra Kina for USD 1.8 milliarder.

National Council of the Union of Burma (NCUB) oppfordret, under et UNESCO møte i Bangkok i januar, FN-organisasjonen UNESCO til å øve press på SPDC juntaen for å bedre utdanningssituasjonen i Burma. Oppfordringen kom som et ledd i UNESCOs kamp mot analfabetisme i Sørøst-Asia. NCUB peker på at stengning av universitetene i Burma er et klart brudd på menneskerettighetene.

I 2000 fikk organisasjonen Worldview Rights midler av UD til å drive en internasjonal kampanje for gjenåpning av universitetene i Burma - “Open School Campaign.” Press både utenfra og innefra resulterte i SPDC i juli besluttet å gjenåpne noen av universitetene. Men det skulle snart vise seg å være liten grunn til jubel, da det ble kjent at studentene som vendte tilbake til universitetene blant annet var nødt til å gi sin underskrift på at de ikke ville involvere seg i politisk aktivitet. Det var også gjort store forandringer i pensum og studietiden var kuttet ned til kun 4 måneder per år.

I et intervju til Worldview Rights i forbindelse med et utdanningsseminar i Rangoon 21. august sier Aung San Suu Kyi at gjenåpningen av universitetene kun var taktikk for å unngå økt press fra verdenssamfunnet. Nobelprisvinneren understreker i samme intervju at utdanningssituasjonen i Burma ikke kan sees adskilt fra

den politikk som føres i landet. Hennes budskap er klart; ønsker man å forbedre utdannings situasjonen i Burma må første prioritet være politiske reformer.

ILO

Militærjuntaen er avhengig av tvangsarbeid for å skaffe ressurser til sin gigant hær på 450.000 mann. I følge Frie faglige internasjonale (FFI) utsettes omlag en million mennesker for tvangsarbeid i Burma i dag.

I 1998 fant en granskningskommisjon, nedsatt av den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO, at militærregimet i Burma gjorde utstrakt bruk av tvangsarbeid. Burma, som har sluttet seg til ILO-konvensjonen nr. 29 og derfor plikter å avskaffe bruken av tvangsarbeid, har ikke truffet tiltak for å stanse bruken av tvangsarbeid. På bakgrunn av granskningskommisjonens konklusjon og den forverrede situasjonen i Burma, ble det i juni 2000 fattet et prinsippvedtak der ILO-konferansen ga Burma frist til 30. november til å innføre tiltak for å avskaffe tvangsarbeid i landet.

Basert på en rapport fra en ILO-delegasjon som var inne i Burma i oktober, der det går frem at militærregimet ikke har truffet tilfredstillende tiltak for å avskaffe tvangsarbeid, vedtok styringsgruppen i ILO å sette vedtaket ut i livet. I vedtaket oppfordrer FN-organisasjonen sine medlemmer til å revurdere sitt samkvem med Burma, samt å avstå fra samarbeid som støtter opp om tvangsarbeid. ILO, som ble opprettet i 1919, har aldri tidligere truffet et slikt vedtak. Vedtaket åpner for sanksjoner mot Burma.

Samarbeidsutvalget for Burma, LO og Kirkens Nødhjelp har oppfordret den norske regjeringen til å innføre en lovfestet økonomisk boikott av Burma. Dette er i tråd med oppfordringen fra Aung San Suu Kyi og demokratibevægelsen, som mener kraftigere tiltak overfor juntaen er den eneste veien å gå.

Det historiske vedtaket i november belyste uoverensstemmelser innad i ASEAN-landene og at Burma derfor ikke automatisk kan regne med støtte fra andre ASEAN-land. India og Malaysia stemte i mot, mens Thailand stemte avholdende. Burma blir bare mer og mer en akilleshæl for ASEAN, som finner det stadig vanskeligere å forsvare Burmas maktmisbruk. Malaysia, den største pådriveren for å få Burma inn i ASEAN i 1997, frykter å tape ansikt dersom Burma ikke snart svarer på ASEANs "Constructive Engagement" policy. Malaysias president velger å se på tvangsarbeid i Burma på denne måten:

"The accusation that they use slave labour is not true. In all the countries in East Asia and Southeast Asia, we are used to using voluntary labour. Myanmar problem cannot be solved by confrontation"

Mahathir Mohamed, Prime Minister of Malaysia

Demokratibevægelsen og det internasjonale samfunn er ikke i tvil om at ILO vedtaket, samt den økonomiske situasjonen i Burma, har vært to avgjørende elementer for at juntaen nå har valgt å innlede samtale med Nobelprisvinneren.

Men i kjølvannet av at samtalene nå er et faktum, presses det fra enkelte ASEAN-land og fra militærjuntaen i Burma med krav om en oppmykning av ILO-vedtaket. Demokratibevægelsen tar sterk avstand fra disse kravene og presiserer at ILO vedtaket har et spesifikt mandat som utelukkende er knyttet til tvangsarbeid, og må derfor sees adskilt fra en mulig dialog. EU-kommisjonen deler også denne oppfatningen, og sier at en oppmykning av EU-sanksjonene mot Burma ikke er aktuelt før juntaen kan legge frem bevis på en reell demokratisk utvikling i Burma. "Det er ingen slik utvikling på nåværende tidspunkt," melder EU kommisjonen.

Burma-turisme

Turisme i dag er på mange måter en av verdens største og raskest voksende industrier. Burma er ikke noe unntak.

SU Burma har også i 2000 mottatt mange henvendelser fra nordmenn som ønsker å reise til Burma som turist. Noen av de mest vanlige spørsmålene vi mottar er blant annet: Er det trygt å reise til Burma? Har man som norsk borger en plikt til å avstå fra å reise til Burma? I så fall hvorfor finnes det norske reiseoperatører som lokker med spennende reiser til Burma?

Det er god grunn til forvirring ettersom det på den ene siden formidles et budskap om et Burma fordømt av det internasjonale samfunn på grunn av grove brudd på menneskerettighetene, samtidig som Wickstrøm Reiser lokker med “eventyrreiser” til Burma, “Det Gyldne Land.”

Skal man så reise til Burma som turist?

SU Burma råder norske borgere til ikke å reise til Burma av to grunner:

- a. Den burmesiske demokratibevægelsen, ledet av Aung San Suu Kyi, ber om økonomisk boikott av Burma, inkludert turistboikott. Dette begrunnes med at på grunn av situasjonen i landet vil turisme til Burma kun bidra til å styrke militærregimet, både økonomisk og politisk.
- b. Norske myndigheter oppfordrer norske borgere og reiselivsnæringen til å unngå landet som turistmål grunnet landets utstrakte brudd på menneskerettighetene. I et brev fra daværende utenriksminister Knut Vollebæk i 1997 heter det at,

“På bakgrunn av den forverrede situasjonen i Burma har Regjeringen på ny vurdert ytterligere tiltak for å påvirke utviklingen i Burma i en demokratisk retning. Regjeringen oppfordret nylig norske borgere til å unngå Burma som turistmål og har i den forbindelse tatt kontakt med reiselivsnæringens organisasjoner. Regjeringen har i tillegg besluttet å oppfordre norsk reiselivsnæring til å avstå fra å selge turistreiser til Burma. Vi ønsker ikke at norsk næringsliv og norske turister skal være med på å finansiere det burmesiske militærregimets undertrykkingsapparat.”

Argumentene mot en turistboikott av Burma er blant annet at turistnæringen kommer mannen i gata til gode ettersom turistene både bringer kapital og beriker med kunnskap om verden utenfor. Demokratibevægelsen og Burma-NGOer deler ikke denne oppfatningen. Aung San Suu Kyi kritiserer turoperatører som hevder at turisme bidrar til å fremme demokrati ved å utsette burmesere for nye ideer om frihet og demokrati. “Det er så nedlatende! Det burmesiske folk kjenner deres egne problemer bedre enn noen andre. De vet hva de vil ha - de vil ha demokrati - og mange har dødd for det,” sier Nobelprisvinneren.

Etter mange år med forsømmelse er Burmas infrastruktur i en dårlig forfatning, og militærregimet mobiliserte av den grunn en omfattende “forskjønningskampanje” for å forberede landet til “Visit Burma Year” i 1996. Human Rights Watch Asia og Amnesty International har lagt frem særlig fordømmende dokumentasjon som konstaterer at militærregimet benytter seg av tvangsarbeid og narkopenger for å bygge opp en infrastruktur som turistnæringen er avhengig av. I alle tilfeller av tvangsarbeider menneskene pålagt å sørge for egen mat, transportutgifter og verktøy. Kvinner som brukes til tvangsarbeid blir i tillegg utsatt for voldtekt.

SPDC, hevder ironisk nok at Burma, i tillegg til en hel rekke attraksjoner, kan by på fred og ro, og appellerer derfor til pressen om å selge Burma som et land der fred, stabilitet og utvikling råder.

I februar tok SU Burma kontakt med Bennett reisebyrå og Wickstrøm Reiser etter at det ble kjent for SU Burma at de tilbød rundreiser i Burma. Bennett reisebyrå avlyste umiddelbart pakken til Burma og hevdet at tilbudet var en glipp. Wickstrøm Reiser derimot, til tross for å ha blitt presentert med grundig bevismateriale som taler i mot Burma-turisme, var mindre velvillige og hevdet på sin side at turisme til Burma kom burmesere til gode. I et brev til Wickstrøm Reiser understrekte SU Burma at både demokratibevægelsen og norske myndigheter oppfordrer norske borgere til å unngå landet, og ba derfor reisebyrået om å trekke tilbudet om Burma-reiser. SU Burma mottok aldri svar fra Wickstrøm Reiser.

Burma Action Group i London har nettopp tatt initiativ til en omfattende kampanje for å boikotte reisehåndboken "The Lonely Planet", da organisasjonen mener denne er med på å markedsføre Burma som turistmål på tross av demokratibevegelsens anbefalinger.

Burma og EU

I april, i forbindelse med EUs revurdering av sin felles "Common Position" på Burma, gikk EU inn for strammere sanksjoner. Det ble vedtatt burmesiske tjenestemenn som nektes innreise til EU-land skal få sine utenlandske konti frosset og navnene offentliggjort. Videre vedtok EU å forby eksport til Burma av utstyr som kan brukes til indre undertrykking eller terrorisme. Sveits og Liechtenstein vedtok kort tid senere å iverksette sanksjoner mot Burma på lik linje med EU og FNs Sikkerhetsråd.

Vedtaket om å fryse militærledernes utenlandske konti har en viss betydning, da det i noen grad vil kutte regimets tilgang til utenlandsk valuta. Uheldigvis sto ikke general Ne Wins navn på listen. Han gjorde militærkupp i 1962, og regnes fremdeles som en viktig bakmann og støttespiller til regimet. Det antas at han og familien har enorme millionbeløp i kontanter, jade og rubiner i sveitsiske banker.

Som en protest på at Burma fikk innvilget medlemskap i ASEAN i 1997 opphørte møtene mellom EU og ASEAN. Samtidig som EU i april gikk inn for strammere sanksjoner fant det første møtet på ministerplan mellom EU og ASEAN sted i desember 2000. Avgjørelsen skapte sterke reaksjoner fra Burma NGOer verden over.

Burma og FN

For å finne en løsning på den fastlåste situasjonen i Burma, tok FN initiativ til et internasjonalt forum om Burma i Seoul, Korea, 5.-6. mars. Møtet var etter sigende en oppfølger til Chilston møtet i 1998, der verdenssamfunnet og Verdensbanken tilbød juntaen en større pengesum i gjengjeld for et løfte om å iverksette reformer i Burma. Tilbudet ble avslått av juntaen.

Det to dager lange møtet gikk i all hovedsak med til å diskutere ASEANs, særlig Thailands og Japans ønske om å gå inn med humanitær støtte i Burma i tråd med ASEANs "konstruktive engasjement" policy. De vestlige land med USA og EU i spissen understreket at iverksetting av politiske reformer må være en betingelse i forkant av en vurdering om økonomisk bistand til Burma. Gitt den tosidige politikken som føres overfor Burma kan juntaen nyte godt av uoverensstemmelsene og mangel på politisk vilje til å implementere prinsippene i tidligere FN resolusjoner. Det ble ikke fattet noen vedtak på møtet

I april utnevnte FNs generalsekretær, Kofi Annan, Razali Ismail, tidligere FN ambassadør for Malaysia og spesialrådgiver til Malaysias statsminister Mahatir Mohamad, til ny spesialutsending til Burma. Razails viktigste oppgave vil være å iverksette FN resolusjonen 54/186, som ber regimet iverksette tiltak som sikrer en gjeninnføring av demokrati i Burma i tråd med de frie valgene i 1990.

Som asiat knyttet det mye optimisme til utnevnelsen av Razali til denne viktige posten. Ved å utnevne en spesialutsending til Burma fra et ASEAN-land kastes ballen over til ASEAN og gir dermed ASEAN en sjanse til å vise at de kan mestre jobben med å finne en varig løsning i Burma. ASEANs "konstruktive engasjement" og vestlige lands fokus på isolasjon som virkemiddel har lenge satt kjepper i hjulene for et godt samarbeid mellom de to partene.

I 2000 besøkte Razali Burma to ganger, først i juni så i oktober. Tidligere besøk av Razalis forgjenger, De Soto førte ikke til politisk gjennombrudd. I forbindelse med hans andre besøk fikk Razali møte Aung San Suu Kyi og general Than Shwe. Det var første gang en spesialutsending fikk tillatelse til et slikt møte.

Mot slutten av 2000 ble det gjort kjent at Burmas faste representant ved FN i Geneve, Mya Than, var blitt valgt til formann for Første Komite (Nedrustning og Internasjonal Sikkerhet) i tilknytning til den 55. Sesjonen

for FNs generalforsamling. I et brev til Utenriksdepartementet ba SU Burma, Worldview Rights, Støttegruppa for Burma, Kirkens Nødhjelp og Norsk Folkehjelp departementet ta valget av Mya Than opp med president for FNs Generalforsamling, formennene for de ulike komiteene til FNs Generalforsamling og FNs medlemsland, da organisasjonene mente valget av Mya Than sender feil signaler til militærregimet grunnet de grove brudd på menneskerettighetene i landet. Videre ba organisasjonene også departementet om å være en sterk pådriver i arbeidet med å oppfordre det burmesiske regimet til å skrive under på Ottawa - konvensjonen fra 1997 mot produksjon, bruk og distribusjon av landminer. Burma er et av kun tre land i regionen som ikke har skrevet under på denne konvensjonen.

Burmavirksomhet i Norge

Burma-møte på Stortinget 26. mai

I forbindelse med tiårsdagen for de frie valg i Burma 27. mai 1990 arrangerte Kjell Magne Bondevik og Håkon Blankenborg, i samarbeid med SU Burma og PD Burma, en markering av dagen på Stortinget den 26. mai. Opposisjonspartiet Nasjonalligaen for demokrati og dets leder Aung San Suu Kyi vant i 1990 valget, men har fortsatt ikke fått lov til å danne regjering. De folkevalgte fra 1990 sitter i fengsel, husarrest eller i eksil.

På møtet deltok blant annet stortingsrepresentanter, ungdomspolitikere, radiostasjonen Democratic Voice of Burma (DVB), samt organisasjoner med Burma-engasjement. I tillegg til videohilsen fra Aung San Suu Kyi, som understreket at det internasjonale samfunnet må handle raskt skal man få en slutt på lidelsene i landet, ble det hørt appeller av Kristin Krohn Devold (H), Kjell Magne Bondevik (KrF), Odd Einar Dørum (V), Johan J. Jakobsen (Sp), Haakon Blankenborg (A), Erik Solheim (SV), og Statssekretær Raymond Johansen (UD).

Aye Chan Naing (DVB) snakket kort om den aktuelle situasjonen i Burma, Trine Johansen (PD Burma) introduserte underskriftskampanjen til støtte for de burmesiske folkevalgte, Leif Lausund (LO) redegjorde for ILOs initiativ og oppfordret regjeringen til å vurdere kraftigere tiltak for å få juntaen i kne, og Hallvard Kuløy (SU Burma) formidlet en støtteerklæring fra ti tidligere fredsprisvinnere.

Under møtet ble spørsmålet om sanksjoner reist med full tyngde av Leif Lausund (LO). Også Oddhild Günter (Flyktningerådet) spurte om noen var i tvil om at boikott kunne være et virkemiddel i denne saken. Dørum sa seg villig til å vurdere sanksjoner, mens Bondevik mente en vurdering av boikott bør tas alvorlig ettersom Aung San Suu Kyi selv ber om det. Bondevik, Blankenborg og Solheim mente imidlertid at spørsmålet om sanksjoner manglet tilstrekkelig internasjonal oppslutning.

Møtet på Stortinget mottok gode oppslag i NRK Verden på lørdag, Aftenposten, Dagsavisen og Nationen.

Women of Burma Day 19. juni

Den 19. juni er Aung San Suu Kyi sin fødselsdag, og siden 1998, på initiativ fra en Burma-NGO i Thailand, har denne dagen blitt markert som "Women of Burma Day" for å hedre de burmesiske kvinners kamp for fred, demokrati og menneskerettigheter. I den forbindelse arrangerte Raftohuset og Samarbeidsutvalget for Burma en markering av dagen på Raftohuset i Bergen.

Seminaret ble innledet med en videohilsen fra Aung San Suu Kyi, som understreket at som oftest er det kvinner og barn som lider mest krigssituasjoner. Suu Kyis budskap ble etterfulgt av en oppdatering av situasjonen i Burma av Aye Chan Naing (DVB) med fokus på den økte trakkaseringen av NLD medlemmer. Aye Chan Naing fortalte om familier som ikke lengre har mat nok til tre måltider om dagen, om medisiner som kun fås kjøpt på det svarte markedet, og om et NLD - medlem som nylig var blitt arrestert for å være i besittelse av en utenlandsk mynt.

Khin Hnin Htet (DVB) og Kham Keaw (DVB) redegjorde for den vanskelige situasjonen for kvinner i Burma ved å trekke på personlige erfaringer. "Uten menneskerettigheter i Burma er det heller ikke plass til kvinners rettigheter", påpekte Khin Hnin Htet og viste til Aung San Suu Kyi som selve symbolet for diskriminering av kvinner i politikken. Kham Keaw fortalte om de mange burmesiske kvinnene som blir lovet arbeid i Thailand, men som ufrivillig ender opp i Thailands mange bordeller.

Ronny Hansen (Worldview Rights) introduserte den internasjonale kampanjen for gjenåpning av universitetene i Burma. Hansen pekte på de store forskjellene mellom de ressurssterke militærskolene og det

offentlige utdanningssystemet, og forteller at i Burma indoktrineres ungdommer til å tro at militæret er den eneste muligheten til et verdig liv.

Ole Christian Rousing, student ved Norges Handelshøyskole, presenterte oppgaven sin, "Konsekvenser av økonomiske sanksjoner mot Burma", der han viser at tap av direkte støtte og utviklingshjelp, tap av utenlandske investeringer, samt reduksjon av handel med Burma av politiske grunner beløpte seg til 1/5 av Burmas BNP i 1988. Rousing konkluderte med at sanksjoner mot Burma er effektive fra et økonomisk synspunkt, men tok ikke stilling til om sanksjonene har vært effektive politisk sett.

Gro Anett Nicolaysen (SU Burma) fortalte kort om SU Burmas virksomhet og de prosjektene SU Burma støtter for å fremme kvinners rettigheter. Det ble poengtert at kvinner av etnisk opprinnelse ofte er utsatt for en form for dobbel diskriminering, både som kvinne og på grunnlag av etnisk tilhørighet.

Markeringen av Women of Burma Day mottok omtale i Begens Tidende i tillegg til at dagen ble dekket av P2 dagen etter. Therese Jebsen og Anne Kloster Holst hadde også skrevet en kronikk som ble publisert i Bergens Tidende samme dag.

Burma-dag på Studentfestivalen

Den 25. august ble den globale kampanjen for gjenåpning av universitetene i Burma lansert på studentfestivalen ved Universitetet i Oslo. Arrangørene for arrangementet var: Worldview Rights, Støttegruppa for Burma, Samarbeidsutvalget for Burma, Democratic Voice of Burma (DVB), Norsk Studentunion (NSU) og Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpefond (SAIH).

Som et ledd i kampanjen reiste en delegasjon på 14 personer, deriblant tre norske til Burma for å delta sammen med Aung San Suu Kyi på et seminar om demokrati-og utdanningskrisen i Burma. I en videohilsen fra dette seminaret ba Aung San Suu Kyi om støtte og solidaritet til den pågående kampen for et demokratisk utdanningssystem i Burma. Videohilsen ble vist under arrangementet.

Worldview Rights introduserte kampanjen "Open our Schools and Enlighten our Future", Leif Lausund (LO) innledet om Burmas sak i den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO, Ragnhild Skinnnes (NSU), en av deltakerne på seminaret i Burma, fortalte kort fra seminaret og møtet med Aung San Suu Kyi, og appeller ble holdt av David Hansen (Krf-U) og Marius Øssti (Sosialistisk Ungdom). Dennis Daws stod for musikkinnslagene og Thida og Khin Hnin Htet fra DVB fremførte burmesisk dans.

SU Burma hadde for anledningen laget et elektronisk interaktivt spill som skulle belyse den vanskelige situasjonen for studentene i Burma. Spillet kan besøkes på:

<http://www.burma.no/veileder/index.htm>

Burma-dagene 24-28. september

I forbindelse med at Kirkens Nødhjelp (KN) i 2000 sto vertskap for Burmese Border Consortium (BBC) sitt givermøte i Oslo, tok KN kontakt med SU Burma med en forespørsel om å arrangere en Burma-dag i forkant av givermøtet for å skape blest om Burma. På bakgrunn av dette arrangerte SU Burma et Burma - seminar, der burmesiske og internasjonale fagfolk var invitert til å snakke rundt temaene: "The Cost of Army Rule" og "Encouraging Change, Repairing the Damage – A Nordic Perspective." Det nordiske perspektivet ble presentert av representanter for de nordiske utenriksdepartementer. SU Burma ønsket med dette å presse de nordiske land til et tettere samarbeid og en mer proaktiv og helhetlig Burma - politikk. Budskapet ble ytterligere forsterket av en spesiell videohilsen fra Aung San Suu Kyi til de nordiske land, der hun spesifikt ba om et sterkere og mer koordinert nordisk samarbeid.

Burmese Border Consortium (BBC) og Burmese Relief Committee (BRC) sine innlegg om flyktningesituasjonen langs den thai-burmesiske grensen vakte særlig stor oppsikt på grunn av det sterke

budskapet. Det ble også vist videoklipp og lysbilder som belyste den vanskelige hverdag for de mange burmesere som ser som sin eneste løsning å flykte til nabolandene.

For å avslutte dagen inviterte SU Burma til åpning av en utstilling av burmesisk lakkarbeid på Kunstindustrimuseet i Oslo. Den bredt sammensatt kolleksjonen av over 100 gjenstander som representerer burmesisk kultur og håndverkstradisjon, var Hallvard Kuløys private samling. Samlingen ventes å bli stilt ut også i andre norske byer.

Burmeserne har i århundrer brukt "lakk" (lacquer) fra en bestemt tresort til å dekorere og impregnere alt fra vanlige bruksgjenstander til templer og pagoder. Dette var den andre utstillingen av burmesisk lakkarbeid utenfor Burma; den første åpnet i april ved British Museum i London, og varte til midten av august. Utstillingen ved Kunstindustrimuseet var ca. halvparten så stor som den i British Museum, men inneholdt gjenstander fra flere bruksområder enn British Museum sin. En ny og praktfull bok om burmesisk lakkarbeid, med mange fargeillustrasjoner av gjenstander utstilt på Kunstindustrimuseet, var også tilgjengelig for salg og gjennomsyn.

Ved åpningen ble det også lagt ut en bok der gjester av utstillingen kunne skrive en nyttårshilsen til Aung San Suu Kyi. Det var en stor glede å se at så mange ønsket å vise sine solidaritet med "The Lady", som hun kalles av burmeserne.

I forbindelse med Burma-dagene arrangerte Worldview Rights, i samarbeid med SU Burma og Kirkens Nødhjelp, en solidaritetskonsert i Jakobskirken. Innimellom vakker sang og musikk fremført av Sigvart Dagsland, Annbjørg Lien og Dennis Daws, ble det vist lysbilder fra Burma. Det ble også fremført klassisk burmesisk dans.

I en appell minnet Kjell Magne Bondevik om at mens mange autoritære regimer har falt de seneste årene, er Burma fortsatt et av de sorte hull på verdenskartet som ikke må glemmes. For å muliggjøre en overgang til et demokratisk styresett trenger Burma fortsatt massiv støtte fra det internasjonale samfunnet.

Asia 2000-konferansen

For å sette søkelyset på miljøvirkningene av utenlandske investeringer i Burma bidro SU Burma med en workshop om "Business with Burma: Environmental Impacts" på forskningskonferansen "Asia 2000" på Sundvolden 5.-7. juni, arrangert av Nettverk for Stillehavsasia-studier og Norsk forum for Sør-Asia. I panelet deltok Harn Yawngwe (Euro-Burma Office), Roger Moody (Minewatch Asia-Pacific, forfatter av rapporten *Grave Diggers: A Report on Mining in Burma, 2000*), og Christian Moe (SU Burma). Gruvedrift, vannkraft og gassproduksjon var næringene som ble diskutert. Harn Yawngwe forklarte den burmesiske demokratibevegelsens syn på økonomiske sanksjoner. Workshopen var godt besøkt og fikk meget god respons.

Hagemøbelkampanjen

SU Burma samarbeidet med Regnskogsfondet og andre organisasjoner i "Hagemøbelkampanjen" 2000. Kampanjen rettet seg mot forbrukere og forhandlere, for å hindre at det selges møbler laget av ødelagt regnskog, og fremme bruken av miljøsertifiserte produkter. Et viktig fokus for kampanjen var hagemøbler i såkalt "villteak fra Thailand". Siden det er hogstforbud på viltvoksende teak i Thailand, må dette trevirket enten være ulovlig hogget, eller stamme fra Burma. I det siste tilfellet bidrar hagemøbelsalget til å finansiere juntaens undertrykkelse, gi avsetning for produkter fra tvangsarbeid, og avskoge Sørøst-Asias siste store sammenhengende skogområder. Avskogingstakten i Burma er doblet etter at juntaen grep makten i 1988. SU Burma bisto med informasjon og samarbeidet om en markering ved ett av utsalgene, Ballerud Hagesenter.

“Boikott Burma”-kampanjen

Det kom ny giv i arbeidet for å få Norge til å lovfeste økonomiske sanksjoner mot regimet i Burma, i tråd med oppfordringene fra Burmas demokratibevægelse. Den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO vedtok på sin konferanse i Geneve 15. juni 2000 en resolusjon som oppfordrer organisasjonens medlemmer (blant dem den norske staten) til å vurdere alle sine forbindelser med Burma, for å sikre at de ikke bidrar til tvangsarbeid. Dette vedtaket kommer på bakgrunn av en stor rapport fra en granskningskommisjon fra ILO, som i 1998 fant utstrakt bruk av tvangsarbeid i landet. Samtidig ba norsk LO regjeringen om å bruke kraftigere lut mot militærjuntaen.

SU Burma satte ned et utvalg for å arbeide med spørsmål om norske sanksjoner, og fulgte opp den vellykkede markeringen på Stortinget 26. mai med møter med Odd Einar Dørum (V), Kjell Magne Bondevik (KrF) og Haakon Blankenborg (Ap).

På sensommeren fant vi tiden inne til å starte kampanjen “Boikott Burma.” Vi fikk positiv respons fra LO og Kirkens Nødhjelp, som gikk inn i kampanjen. Foruten disse har også Norges nærings- og nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN) støttet kampanjen økonomisk.

Øyvind Eggen ble ansatt som konsulent for kampanjen. Det ble produsert en folder, et nettsted (www.burma.no/boikott), og en del skriftlig informasjonsmaterieil; det ble også arrangert en workshop i desember for de frivillige organisasjonene. I november krevde LOs Leif Lausund, KNs Atle Sommerfelt, ILO-kontakt Tor Monsen og SU-Burmas Hallvard Kuløy at Norge straks måtte gjennomføre økonomiske sanksjoner mot Burma.

Tall fra SSB viste at importen fra Burma var mer enn doblet fra 1999. Alt tyder på at daværende statsminister Bondeviks oppfordring til næringslivet i 1998 om å unngå Burma, alt har tapt sin virkning. Odd Einar Dørum (V) tok saken opp i Stortingets spørretime hva regjeringen vil gjøre med dette, men det kom ikke løfte om nye sanksjoner, verken fra bistandsminister Ann Kristin Sydnes eller fra statssekretær Raymond Johansen, som møtte Dørum i debatt i Dagsnytt 18.

Salween-demningen

I begynnelsen av 2000 ble det klart at planene om en 188 m høy demning over Salween-elven i Shan-staten var kommet et skritt videre. Forundersøkelser var i gang i Tasang-området. Salween Watch, en gruppe organisasjoner og enkeltpersoner som arbeider mot demningen, ønsket å gjøre saken kjent gjennom høringsprosessen til Verdens damkommisjon (World Commission on Dams, WCD). Christian Moe ved SU Burma fungerte som sekretær for høringsnotatet, som ble utformet i samarbeid med Salween Watch-aktivister ved den thai-burmesiske grensen. Pr. juni 2001 tas dette høringsnotatet stadig i bruk som informasjonsmaterieil om prosjektet.

Notatet fokuserer på de menneskelige konsekvensene. Det pekes særlig på at det allerede foregår utstrakt tvangsflytting i området, at tvangsarbeid med overveiende sannsynlighet vil bli brukt, og at det ikke kan finne sted noen meningsfylt konsultasjon med lokalbefolkningen, som terroriseres av det militære. Siden 1996 er over 300 000 mennesker i Shan-staten drevet fra sine hjem. En demning vil legge store områder under vann, slik at flyktninger og tvangsflyttede aldri vil kunne vende tilbake. (Notatet finnes på <http://www.burma.no/issues/env/salween/wcd-sub/index.htm>).

I løpet av året har følgende vært innom SU Burma for samtaler og konsultasjon: NCGUB, Tom Andrews (tidligere kongressmann og nå seniorrådgiver for National Democratic Institute for Foreign Affairs og konsulent for PD Burma), og David Steinberg (Direktør ved Asia Studies, Georgetown University). I forbindelse med at Thailand planlegger å opprette en nasjonal menneskerettighetskommisjon, besøkte en delegasjon fra Thailand Norge for å samle erfaringer og informasjon på området menneskerettigheter. SU

Burma møtte delegasjonen sammen med DVB til en fruktbar diskusjon om situasjonen i Burma og radiostasjonen DVB.

Prosjekter støttet i 2000

Demokrati- og organisasjonsutvikling

National Coalition Government of the Union of Burma (NCGUB)

Etter de frie valgene i 1990 viste militærregimet ingen tegn til å ville tillate dannelsen av en ny regjering på basis av valgresultatene. De folkevalgte besluttet derfor å danne egen regjering, og i desember 1990 flyktet et dusin folkevalgte, ledet av Aung San Suu Kyis fetter Dr. Sein Win, inn i de frigjorte områdene til Manerplaw nær den thailandske grensen. Her ble NCGUB dannet og det ble raskt gjort allianser med KNU og andre etniske opposisjonsgrupper. I Manerplaw var NCGUB også gjenforent med representanter av de tusenvis av studenter og demokratiforkjempere som sent i 1988 hadde kommet sammen for å danne "The Democratic Alliance of Burma" (DAB).

For å formalisere forholdet mellom NCGUB og DAB ble en ny paraplyorganisasjon dannet, National Council of the Union of Burma (NCUB). Inntil Manerplaw falt i 1995 var byen et samlet hovedkvarter for KNU, NDF, DAB, NCGUB og NCUB. Mange, inkludert NCGUB, gikk i eksil etter 1995.

Siden 1995 har NCGUB opprettholdt sin virksomhet i eksil med et mandat til å samle internasjonal støtte til NLD, samt å belyse de grove overgrep som finner sted i Burma. NCGUB har siden den tid arbeidet utrettelig for å vinne internasjonal støtte for sin sak. NCGUB anser tresidige samtaler mellom SPDC, NLD, og de etniske gruppene som avgjørende for en fredelig overgang til demokrati.

NCGUB har det siste året skiftet fokus fra direkte bevisstgjøringsarbeid rettet mot det internasjonale samfunnet til å omfatte mer konstruktiv strategisk planlegging av en mulig overgang til demokrati i Burma. NCGUBs nye linje er redegjort for i et omfattende strategidokument, der veien frem mot demokrati kartlegges punktvis.

I overnevnte strategidokument pekes det på noen mulige problempunkter i en overgangsperiode etter maktovergivelse. Etter en overgang til et demokratisk styresett vil det automatisk bli lagt et stort press på NLD og Aung San Suu Kyi for øyeblikkelige forbedringer. Skulle det vise seg at opposisjonen ikke klarer å leve opp til folkets forventninger, står de i fare for å minste troverdighet. NCGUB legger ikke skjul på at opposisjonen på det nåværende tidspunkt ikke er klar for en maktovertagelse. Overgangsperioden må derfor struktureres bedre samtidig som det avsettes mer midler og ressurser til å styrke opposisjonen i Burma og i eksil i forkant av en overgang til et demokratisk styresett.

NCGUBs erfaring har vært at enkeltstående initiativ fra ulike land ikke har båret frukt, og har derfor i 2000 arbeidet for en koordinert og styrket internasjonal handlingsplan. I den forbindelse viser NCGUB til tre milepæler i 2000, som sees på som et resultat av langvarig bestrebelser over flere år.: ILO vedtaket, EU-ASEAN møtet, og underskriftskampanjen til støtte for de burmesiske parlamentarikerne.

I oktober 2000 samlet alle NCGUB representantene seg i Dublin, Irland for å gjennomgå situasjonen i Burma og for å legge en strategi for å bryte den fastlåste politiske situasjonen i landet. En fire-punkt strategi ble lagt frem for å iverksette NCGUBs politiske agenda.

- a) gi prioritet til å styrke den demokratiske opposisjonen i Burma samtidig som det på internasjonalt hold søkes om økt økonomisk og diplomatisk press.
- b) konsultere alle demokratiske grupperinger for å iverksette politiske tiltak.
- c) bygge opp og styrke kompetansenivået hos enkeltpersoner og organisasjoner som engasjerer seg i kampen for demokrati i Burma.
- d) øke tiltak som har som målsetning å samle og styrke alle etniske grupper.

I sitt forsøk for å påvirke den internasjonale opinionen lanserte NCGUB, til støtte for de burmesiske folkevalgte, en underskriftskampanje som nå går blant parlamentarikere verden over. Erklæringen de underskriver ber Burmas militærregjering anerkjenne Burmas lovlige valgte representanter sin rett til å sammenkalle parlamentet, samtykke i å slutte seg til NLD og de etniske gruppene i dialog for å oppnå en fredlig overgang til demokrati, og øyeblikkelig og betingelsesløst sette fri alle fengslede valgte parlamentarikere. Underskriftskampanjen har vist seg å være en suksess, og har hittil samlet 2.099 underskrifter fra 91 land.

Som et ledd i NCGUBs arbeid for å fremme kvinners rettigheter, støttet NCGUB en delegasjon av burmesiske kvinner på den thai-burmesiske grensa i deres utarbeidelse av en alternativ rapport til bruk på den 22. sesjonen for "The Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women (CEDAW)" (militærregimet har signert CEDAW). Skyggerapporten ble presentert av en representant fra Burmese Women's Union (BWU) på et parallelt NGO møte 18. januar. I samarbeid med International League for Human Rights ble det også organisert en paneldiskusjon, "The True Situation of Women in Burma; a Rejoinder to Myanmar's Initial Report", der en videohilsen fra Aung San Suu Kyi ble presentert. Ekspertkomiteen for CEDAW uttrykte bekymring over kvinners situasjon i Burma og anbefalte SPDC å iverksette kjønnsrolle- og menneskerettighetsopplæring for samtlige SPDC personell.

Den norske regjeringen har siden 1992 støttet eksilregjeringen NCGUB økonomisk gjennom SU Burma. I et møte mellom UD og NCGUB i mai 2000 i Washington, der Erik Solheim, Elisabeth Jakobsen og Gunn Jorid Roseth deltok fra UD's side, foreslo UD at den norske støtten til den burmesiske demokratibevægelsen i fremtiden kanaliseres direkte til NCGUB. NCGUB ga klart uttrykk for at de ønsket at den norske støtten fortsatt skulle kanaliseres via SU Burma. NCGUBs avgjørelse begrunnes først og fremst med at de ikke har kapasitet til å administrere støtten og at SU Burma legitimitet vis a vis norske myndigheter vil garantere NCGUB fortsatt støtte ved et eventuelt regjeringsskifte. UD godtok NCGUBs avgjørelse, men understreket at NCGUB har hovedansvaret ved prioritering av prosjekter.

ABSDF Foreign Affairs Office (ABSDF FAO)

I tillegg til støtten som kanaliseres til NCGUB i deres arbeid for å påvirke det internasjonale samfunn og for å samle støtte til NLD, gir SU Burma støtte til ABSDF FAO kontor. Fra deres kontor i Thailand arbeider ABSDF FAO i all hovedsak med lobbyvirksomhet i form av seminarer, kampanjer, presseutspill, og regelmessig kontakt med NGO- og studentmiljøer.

I kjølvannet av ambassade- og sykehuskapringen i Thailand i henholdsvis november 1999 og januar 2000, har ABSDF FAO spesielt merket seg Thailands nye restriktive policy overfor burmesere i Thailand. Ved to ulike tilfeller i desember 1999 og mai 2000 har thailandsk politi plyndret deres kontor og konfiskert dokumenter, bilag og filer. En av de ansatte ble også arrestert, og ABSDF FAO så seg nødt til å bruke av driftstøtten for å få personen løslatt. For ABSDF FAO og andre burmesere i Thailand som arbeider utrettelig for demokrati i Burma, blir deres personlige sikkerhet stadig truet.

I 2000 har ABSDF FAOs hovedfokus vært kampanjen "Open School Campaign," da organisasjonen er medlem av Open School Committee. I samarbeid med NHEC og Open School Committee ble det i juli organisert et internasjonalt utdanningsseminar i Chiang Mai, Thailand, med fokus på fremtidig utdanning i Burma, pensum og etniske språk. En oppfølger til dette seminaret ble arrangert i Rangoon i august.

ABSDF FAO har i tillegg til to utgivelser deltatt i en rekke lobbydelegasjoner i samarbeid med NCUB og NCGUB. Det arrangeres månedlige møter med ambassadører fra blant annet USA, Norge, Danmark, Sverige, Finland, India, Sør Afrika, Nederland og Kanada. Disse møtene har som mål å holde ambassadene informert om den politiske situasjonen i Burma.

I 2001 prioriterer ABSDF FAO å bygge videre på samarbeidet mellom regionale NGOer og studentorganisasjoner, da dette samarbeidet har hatt et positivt oppsving i 2000.

Menneskerettigheter

FNs Generalforsamling og FNs Menneskerettighetskommisjon har siden 1991 fordømt militærregimet i Burma for systematiske brudd på menneskerettighetene samt regimets vegring mot å akseptere de frie valgene i 1990. I en rapport til FNs Generalforsamling av FNs spesialrapportør for menneskerettigheter til Burma heter det at:

“The adoption by the Government of Myanmar of military solutions to political problems, while seeking military and financial inputs from outside the country to impose its order on the people, continues to generate a pattern of gross and systematic human rights violations.”

Under hele hans fireårige verv som FNs spesialrapportør for menneskerettigheter har Rajsoomer Lallah blitt nektet innreise til Burma. Rapporter oversendt FNs Generalforsamling er derfor basert på personlig intervjuer med flyktninger eller andre fordrevne personer, samt informasjon samlet fra ulike organisasjoner og institusjoner, både statlige og ikke-statlige. I november sa Lallah opp sitt verv i protest mot SPDCs fortsatte uvillighet til å slippe han inn i landet.

Det meldes om at hans etterfølger, Paulo Sergio Pinheiro, som ble innsatt i februar 2001, snart innvilges reise til Burma. Dette er et skritt i riktig retning, særlig med tanke på at Pinheiros planlagte tur tar sikte på å markere løslatelsen av landets bortimot 1800 politiske fanger. SPDCs initiativ, som kommer i forkant av at FNs menneskerettighetskommisjon går i sesjon, ses på som et forsøk fra juntaens side for å “normalisere” deres anstrengte forholdet til det internasjonale samfunn.

I den senere tid har media fattet en ny interesse for å avdekke og belyse menneskerettighetssituasjonen i Burma. Men denne interessen er fortsatt i all hovedsak fokusert på Aung San Suu Kyi og hennes partifeller. De etniske gruppene og lokalbefolkningen utsettes fortsatt for grove overgrep, men deres sak har foreløpig ikke oppnådd internasjonal anerkjennelse.

Alle de menneskerettighetsprosjekter SU Burma støttet i 2000 hadde som målsetning å avdekke de grove menneskerettighetsbrudd som Burmas befolkning, og da særlig de etniske gruppene, utsettes for. De ulike menneskerettighetsorganisasjonene bruker innsamlet dokumentasjon for å oppnå anerkjennelse for menneskerettighetssituasjonen internasjonalt. De ulike prosjektene støttet av SU Burma arbeider i ulike områder langs den burmesiske grensen, men drar god nytte av samarbeid og utveksling av informasjon seg i mellom.

Human Rights Documentation Unit (HRDU)

“The incidents documented in these books are important because human life and human rights are sacred to us as a nation. We resolve to remember the victims and we look forward to the day when such tragedies are no longer part of life, a day when the Human Rights Documentation Unit will no longer be necessary.”

*Dr. Sein Win,
Statsminister, NCGUB*

HRDUs kontor og virksomhet ble opprettet med støtte fra de norske jus-studentenes humanitæraksjon (HUMAK) i tiden etter innsamlingen i 1994, og hvert år siden har HRDUs årbok vært et viktig bakgrunnsmateriale for ulike foras diskusjon om menneskerettighetssituasjonen i Burma.

I år er det sjettede gang årboka gis ut. I 2000 har SU Burma gitt støtte til utgivelse av menneskerettighets årboka samt til menneskerettighets aktiviteter i regi av HRDU. Dokumentasjonen samlet i årboka er basert på samarbeid mellom ulike NGOer i Burma og langs den thai-burmesiske grensa. Årboka nyter internasjonal anerkjennelse og brukes som dokumentasjon i ulike fora, deriblant UNHCR og ILO.

Dokumentasjonen i årboka viser en stadig forverret menneskerettighetssituasjon i Burma. Gjennom årboka ønsker HRDU derfor å avdekke hvordan menneskerettighetene i Burma krenkes, for på den måten å oppnå støtte og hjelp fra det internasjonale samfunn og internasjonale organisasjoner, både statlige og ikke-statlige.

Karen Human Rights Group (KHRG)

KHRG er en liten NGO basert i Thailand, som i tillegg til å utføre arbeid i flyktningeleire i Thailand også driver virksomhet i deler av Burma som ikke er under full kontroll av SPDC. Til tross for at KHRG opererer i KNU-kontrollerte områder, tar organisasjonen sikte på å fremstå som upolitisk og uavhengig.

Siden 1992 har KHRG kartlagt brudd på menneskerettighetene blant det karenske folk i Burma og langs den thai-burmesiske grensa. Organisasjonens viktigste arbeidsoppgaver består i all hovedsak i å samle inn, oversette, og analysere informasjon og data om brudd på menneskerettighetene. Andre viktige oppgaver er å utdanne og trene frivillige i metoder for å samle og analysere informasjon, samt øke bevisstheten og forståelsen for menneskerettigheter blant det karenske folk.

KHRG understreker at det er landsbyboerne selv som er den mest troverdige kilden til dokumentasjon, og ønsker derfor å formidle et budskap til verden basert på deres historier. Landsbyboernes historier samles inn og settes sammen med en bakgrunnsanalyse av situasjonen i området og bilder.

En annen viktig arbeidsoppgave utført av organisasjonen er deres dokumentasjon av SPDCs såkalte ordrebrev til landsbyboerne.

KHRG samarbeider tett med andre organisasjoner med samme formål og distribuerer sitt materiale til internasjonale menneskerettighetsorganisasjoner, FN, FNs spesialutsending til Burma, ulike ambassader, NGOer og journalister. En stor del av KHRGs materiale benyttes av HRDU i deres utforming av menneskerettighets årboka. Etter sigende var bevismaterialet fremlagt av KHRG avgjørende for ILOs historiske vedtak i november.

I kjølvannet av sykehuskapringen i begynnelsen av 2000, har karenerne blitt fremstilt av media som rene geriljasoldater. KHRG arbeider utrettelig for å skape et mer nyansert bilde av karenerne ved å rette søkelyset på karenernes vanskelige situasjon og situasjonen i Burma generelt.

KHRGs omfattende dokumentasjon finnes på: <http://www.khrg.org>

Naga NLD (NNLD)

Nagaregionen i Nordvest-Burma er kanskje den mest forsømte delen av Burma. Naga-folket levde i fred i de vakre fjellområdene frem til frigjøringen i 1948. Under britene levde Naga-folket så å si uavhengig, men etter 1948 har den burmesiske hæren undertrykt Naga-folket på det groveste.

Etter flere tiår med undertrykkelse er Nagaland den minst utviklede regionen i Burma. Nagaland har hverken strømforsyning eller et postsystem. Skolesystemet eksisterer kun på grunn av landsbyboernes frivillige innsats, og det er en akutt mangel på helseutstyr. I likhet med de andre etniske områdene i Burma er menneskerettighetssituasjonen i dette området prekær og lite kjent for omverdenen.

NNLD ble konstituert i 1997 for å bidra aktivt og systematisk for en overgang til et demokratisk styresett i Burma. I den forbindelse har NNLD tatt initiativ til et dokumentasjonssenter for Naga - regionen. I likhet med KHRG har prosjektet som mål og samle informasjon om menneskerettighetssituasjonen i regionen, og på den måten bidra til økt regional og internasjonal bevissthet omkring de grove brudd på menneskerettighetene befolkningen utsettes for under SPDCs militærstyre.

Informasjon/DVB

I Burma er begrep som pressefrihet ikke-eksisterende. Presse og kringkasting er fullstendig kontrollert av SPDC og det er derfor et stort behov for fri og uavhengig informasjon. I Burma blir man arrestert for å høre på utenlandsk kortbølgeradio eller for å være i besittelse av en faksmaskin. Man skal lete lenge for å finne et samfunn som er mer isolert enn Burma.

Committee to Protect Journalism (CPJ) sier at situasjonen for journalister i Burma er blant de verste i verden og at situasjonen på ingen måte forbedret i 2000. I Burma er media enten eid eller kontrollert av militærregimet. De fleste utenlandske journalister får ikke innreise til Burma.

De eneste uavhengige nyhetene som når inn til burmesere i Burma kommer fra opposisjonsradiostasjoner som Democratic Voice of Burma (DVB), Radio Free Asia (RFA), Voice of America (VOA) og BBC. I Burma er det ulovlig å søke seg inn på disse frekvensene, og NLD rapporterer stadig om burmesere som arresteres for å ha hørt på disse radiostasjonene.

I henhold til FN er retten til fri tale, retten til å søke, motta og meddele informasjon og idéer uavhengig av nasjonale grenser av avgjørende betydning for et individs evne til å fatte opplyste beslutninger vedrørende hans eller hennes liv, inkludert hans eller hennes helse og livsopphold.

SU Burma ser det som særdeles viktig å bygge opp under og støtte de få kildene til uavhengig presse og informasjon som finnes. SU Burma er en av hoveddonorene til DVB, og støtter også andre organisasjoner som driver informasjonsarbeid i form av nyhetsbrev.

Democratic Voice of Burma (DVB)

Siden DVB ble opprettet i 1992 har radiostasjonen vært på lufta hver dag. Som nevnt overfor er behovet for fri og uavhengig informasjon i Burma stort og gjennom DVBs sendinger blir dette behovet til dels dekket. DVB har et klart hovedformål; å fremme demokrati og menneskerettigheter i Burma.

DVB mottar støtte fra den Danske Burma - komitéen, Olof Palme Internationella Center, Kim Dae Jung Peace Foundation, National Endowment for Democracy, Open Society Institute og Samarbeidsutvalget for Burma. DVB kringkaster to ganger daglig i totalt 120 minutter på både burmesisk og en rekke etniske språk.

Opp gjennom årene har det foreligget en del spørsmål vedrørende DVBs rekkevidde inn i Burma. Har burmesere i Burma tilgang til DVB? Anerkjennes radiostasjonen av burmesere i Burma og i eksil, og da spesielt av de etniske gruppene? DVB kan vise til et mangfold av uttalelser som tyder på at DVB nyter anerkjennelse både fra Nobelprisvinneren og mannen i gata. Rapporter fra Burma viser at DVB har oppnådd høy status. DVB påpeker også at de ofte er først ute med nyhetene og at de blir sitert av andre radiostasjoner.

For å bedre kvaliteten på deres etniske programmer inviterte DVB journalister fra Mon -, Shan - og Kayenstatene til Norge for opplæring. De tre journalistene besøkte Norge og DVB i fire måneder og fikk i løpet av den tiden grundig opplæring i hvordan DVB drives, samt studiotur til små radiostasjoner i Oslo, deriblant Radio Orakel og Voice of Tibet. Den planlagte studieturen til Danmark og den Danske Burma - komitéen falt bort, da det ikke var mulig å finne en dato som passet for begge parter. De etniske programmene er et viktig politisk signal og vil derfor bli prioritert fremover.

I lys av sykehuskapringen i Thailand har situasjonen for de ansatte i Thailand forverret seg. DVB kontoret i Thailand måttet se seg nødt til å stenge, og flytte virksomheten til de enkeltes private hjem under lite tilfredsstillende forhold. Slike arbeidsforhold er høyst uakseptable og skaper en god del frustrasjon og usikkerhet som er til hinder for det viktige arbeidet radiostasjonen utfører. Hovedkontoret i Oslo er avhengig av det arbeidet som gjøres i Thailand.

Det er ingen nyhet at DVB - ansatte langs den thai-burmesiske grensa ofte blir arrestert av thailandsk politi. Ettersom de fleste kun har falske, eller i noen tilfeller ingen identitetspapirer, blir de ofte utsatt for trakassering

av politiet. Bare nylig ble en av DVBs ansatte arrestert under et presseopplegg i Chiang Mai. Dette var en svært opprørende hendelse for vedkommende og belyser hvilke vanskelige arbeidsforhold de ansatte arbeider under.

Fra SU Burmas side jobbes det derfor med å forbedre situasjonen for DVBs ansatte i Thailand. Det legges ned en del arbeid med hensyn til lobbyvirksomhet overfor thailandske myndigheter i håp om at DVB på sikt kan operere legalt i Thailand.

DVBs hjemmesider (<http://www.dvb.no/>) har i gjennomsnitt 1000 treff daglig. Hjemmesidene oppdateres daglig og inneholder blant annet et arkiv av viktige taler, intervjuer, daglig nyheter, sanger, pressemeldinger, samt informasjon om radiostasjonen.

Compatriate Network Group (CNG)

SU Burma har de siste to årene støttet CNG i deres utgivelse av et nyhetsbrev. Nyhetsbrevet gis ut seks ganger i året og distribueres gratis i flyktingeleirene langs den thai-burmesiske grensa, til burmesiske flyktinger i Thailand og internt fordrevne flyktinger i Øst Burma.

Demokratiet i Burma lar vente på seg og i de mange flyktingeleirene vokser det opp en ny generasjon. Isolert fra omverdenen er nyhetsbrevet for mange i flyktingeleirene den eneste kilden til informasjon om verden utenfor. I deres informasjonsvirksomhet ønsker CNG også å øke flyktingenes bevissthet om deres rettigheter som flyktinger.

Helse og Utdanning

National Health and Education Committee (NHEC)

Støtten til helse og utdanning gjennom NHEC i Thailand og i India fortsetter på lik linje med tidligere år. I 2000 besluttet NHEC at 45% av støtten skulle gå til utdanning mens 55% til helse. Av den totale støtten fra SU Burma vedtok NHEC at 15% av skulle gå til India, i motsetning til 10% i fjor.

Foruten den ordinære helse- og utdanningsstøtten har NHEC, ved hjelp av midler fra SU Burma, også iverksatt andre prosjekter som for eksempel publisering av etniske ordbøker i lommeformat. Dette initiativet ble tatt for å styrke utdanningsmulighetene til studentene i grenseområdene. Ordbøker på Shan, Mon, Kayah, Karen og Chin, Lahu og Kachin er ferdigstilt og distribueres til de aktuelle organisasjonene gratis.

National Health and Education Committee, HIV/AIDS

“HIV og AIDS kjenner ingen grenser og det er derfor viktig at landene i regionen står samlet om å bekjempe AIDS-problematikken.”

*Peter Piot,
leder av UNAIDS*

Som følge av juntaens maktutøvelse flykter et stort antall mennesker over landegrensene og bidrar på den måten til en raskt økende spredning av HIV/AIDS epidemien til nabolandene. Byen Mae Sot i Thailand er innfallsporten for fremmedarbeidere fra Burma. Et høyt antall burmeserne krysser daglig over “Friendship Bridge” til Thailand i søken etter arbeid. Forskning viser også at epidemien spres via smuglerrutene for narkotika. Spredningen av HIV/AIDS utgjør en trussel mot hele den sørøst-asiatiske regionen.

FNs leder for HIV- og AIDS- program (UNAIDS), Peter Piot, hevder at kilden til mye frustrasjon og misforståelser skyldes mangelen på pålitelig tallmateriale om den faktiske situasjonen i Burma. Informasjon samlet inn av burmesiske myndigheter er ofte ikke troverdig. Mens militærregimet hevder at 20.000 mennesker

inne i Burma er smittet av HIV/AIDS, hevdet nylig Verdens helseorganisasjon WHO at tallet er opp til 25 ganger høyere enn angitt av SPDC. Dette tilsvarer ca. 1% av befolkningen – et alarmerende høyt tall.

Med støtte fra USAid og SU Burma iverksatte NHEC, i samarbeid med Burma Medical Association (BMA), et HIV /AIDS pilotprosjekt fra juni til desember 2000 for å kartlegge omfanget av epidemien blant burmesiske fremmedarbeidere i Thailand. Et videre siktemål var også å legge planer for hvordan NHEC kan motarbeide spredningen og bidra til økt kunnskap rundt HIV/AIDS problematikken blant denne målgruppen.

Målgruppen, som bestod av 8746 fremmedarbeidere fra 8 ulike fabrikker utenfor Mae Sot, viste at 2/3 (67,86%) var kvinner, noe som forsterker ryktet om at kvinner er overrepresentert som fremmedarbeidere i Mae Sot. Videre viste resultatene at 82% av kvinnene i målgruppen var ugifte i motsetning til 60% av menn.

På spørsmål om de visste hvordan smitte ble overført, var gjennomsnittet for riktig svar kun 41%. Den mest utbredte misforståelse var at overføring skjer gjennom mygg og at epidemien overføres via kyss, hoste, og ved bruk av samme toalett. Riktig svar på spørsmål om prevensjon var 36% med en merkbar forskjell mellom kvinner og menn (45% vs. 31%). I denne sammenheng var den fremtredende misforståelsen at p-piller beskyttet mot HIV/AIDS. NHEC mener denne problemstillingen bør innlemmes i utdanningssystemet.

På spørsmål om risikofaktorer lå gjennomsnittlig riktige svar på 82%. En misoppfatning her gjaldt hva man burde gjøre dersom man tror man er smittet av HIV.

Kun 26,5% visste at resultat fra blodprøver ville gi svar på dette. På spørsmål om tilgjengelighet og bruk av kondomer viste det seg å være stor forskjell mellom kjønnene. Kun 15% av kvinnene i motsetning til 60% av mennene svarte positivt på spørsmål om de tidligere har sett en kondom. NHEC advarer mot disse resultatene, da et kulturelt kjønnsperspektiv kan ligge til grunn for kvinners oppsiktsvekkende lave kjennskap til kondomer. Det vil nødvendigvis foreligge en viss motforestilling mot å vedkjenne seg kunnskap om kondomer.

NHEC konkluderer med at ettersom resultatene viser en lav kunnskap og utbredt misforståelse om epidemien, foreligger det et stort behov for utdanning hva HIV/AIDS gjelder. NHEC etterlyser også kjønnsspesifikke utdanningsprogramer.

På bakgrunn av dette pilotprosjektet har SU Burma besluttet å støtte HIV/AIDS prosjekt for 2001.

National Health and Education Committee, India

Situasjonen for burmesere i India har forverret seg betraktelig i 2000 som følge av at UNHCR vedtok å trekke tilbake støtte til levekostnader til flyktninger i Delhi. I dag oppholder det seg omtrent 600 burmesiske flyktninger i Delhi, som alle er avhengig av støtten de mottar fra UNHCR. Da støtten nå trekkes tilbake har NCGUB, India og NHEC, India funnet det nødvendig å støtte disse for å unngå en krisesituasjon. For å lette tilværelsen for flyktningene i Delhi og spesielt i de nordlige statene i India, Manipur og Mizoram, besluttet SU Burma å støtte Chin Refugee Committee (CRC), som arbeider for å bedre situasjonen for Chin - flyktningene i India. Indiske myndigheter gir ikke UNHCR tilgang til de nordlige statene i India, og de burmesiske flyktningene i disse områdene får derfor hverken støtte eller anerkjennelse for deres situasjon.

I tillegg til CRC er det bare Burma Relief Committee (BRC) som gir støtte i dette området. Det har tidligere vært lite fokusert på dette området og SU Burma håper at denne støtten vil bidra til å lette situasjonen for mange burmesere som jages over grensen til India av den burmesiske hæren.

Det har vært snakk om å opprette et NHEC - kontor i Bangladesh for å rekke ut til burmesiske flyktninger i Bangladesh. I 2000 finansierte SU Burma en felttur til Bangladesh for å vurdere behovet for helse- og utdanningsstøtte, samt muligheten for å opprette et NHEC-kontor i Bangladesh. Rapporten fra feltturen viser at behovet er stort, og SU Burma har derfor gått inn med støtte for å muliggjøre NHEC sitt arbeid også i Bangladesh.

Bevisstgjøringsarbeid

Political Defiance Committee (PDC)

Political Defiance Committee (PDC) ble opprettet i 1992 av NCUB for å fremme og koordinere bevisstgjøringsarbeidet i Burma. Med hovedkontor i Thailand søker PDC først og fremst å styrke demokratibevægelsen inne i Burma, NLD, fagbevegelsen og studentorganisasjoner. Et annet viktig element ved PDCs arbeid består i å koordinere humanitær støtte til politiske fanger og deres familiemedlemmer. De siste årene har trakasseringen av NLDs familiemedlemmer økt betraktelig som et ledd i SPDCs målsetting å utrydde NLD.

PDC har også som siktemål å styrke kommunikasjonsnettverket mellom demokratibevægelsen inne i Burma og i eksil gjennom å samle og spre informasjon.

Dette er i tråd med NCGUBs nye strategiplan, der fokus er på en styrket og samlet demokratibevægelse.

I 2000 støttet SU Burma PDCs radioprojekt, "Grassroot Democratization in the Armed Forces and Some Government Services". Prosjektet har som siktemål først og fremst å utdanne og opplyse personell fra den burmesiske hæren om demokratibevægelsen. Det daglige programmet på 30 minutter inneholder alt fra artikler og nyheter skrevet av PDC til taler av NLD ledere og appeller fra opposisjonsgrupper. Prosjektet har tidligere hatt problemer med sendingene på grunn av interferens fra militærregimet, men i 2000 var prosjektet godt igang.

All Burma Federation of Student Unions, Foreign Affairs Committee (ABFSU FAC)

ABFSU ble opprettet i 1936 og er historisk sett grunnleggeren av den burmesiske studentbevegelsen. I kjølvannet av studentopprøret i 1988 gikk organisasjonen under jorda, med det mål å mobilisere studentene inne i Burma gjennom en ikke-voldelig agenda.

I august 1998 besluttet ABFSU å etablere kontor langs den thai-burmesiske grensa. ABFSU har siden den tid drevet sin virksomheten sin til Thailand med samme mandat som ABSDF FAO (se over) - lobbyvirksomhet. Siden opprettelsen av kontoret i Thailand har organisasjonen vært splittet i to fraksjoner. SU Burma har satt som en betingelse at de to fraksjonene samarbeider om den økonomiske støtten fra Norge, og oppmuntrer på den måten til å utvikle gjensidig tillit.

Avslutning

I begynnelsen av 2001 kom det verden for øre at det siden oktober 2000 underhånden har pågått samtaler mellom Aung San Suu Kyi og SPDC. Burma går uten tvil en spennende tid i møte i 2001. Noen håper nå at Burmas generaler vil bane vei for en “burmesisk perestroika”.

Men har situasjonen virkelig forandret seg i Burma? Riktignok har juntaen siden oktober trappet ned trakasseringen av fredsprisvinneren og medlemmer av NLD, samt instruert media om å moderere sin omtale av Aung San Suu Kyi og NLD. Men ved utgangen av år 2000 satt fredsprisvinneren fortsatt isolert i sitt hjem; de fleste folkevalgte satt fortsatt fengslet; strømmen av burmesiske flyktninger til nabolandene fortsatte uten stans; meldinger om nye sammenstøt mellom de etniske gruppene og militærregimet tikket fortsatt inn; og tvangsarbeidet i Burma var på ingen måte blitt avskaffet.

Demokratibevægelsen understreker at til tross for at det pågår samtaler mellom Aung San Suu Kyi og SPDC, er en oppmykning av presset på juntaen ikke riktig vei å gå på nåværende tidspunkt. Demokratibevægelsen, som forholder seg til “dialogen” med varsom optimisme, ber det internasjonale samfunnet om å stå klare med nye sanksjoner og ytterligere press dersom “dialogen” skulle vise seg å være kun et spill for galleriet.

Det internasjonale samfunnet må nå mer enn tidligere vise vilje til oppgjør med et av verdens kanskje blodigste regimer, og bidra aktivt til en overgang til et demokratisk styresett i Burma.

For sitt folk etterlyser Aung San Suu Kyi frihet fra frykt. *Når skal befolkningen i Burma få lov til å leve uten frykt? Og når skal burmesere i eksil få lov til å vende tilbake til Burma?*